

Rapportage

**Ontheffing Vos met kunstlicht en het gebruik van
aardhonden**

Ontheffingsperiode: 1 februari tot 1 juni 2016

Stichting Faunabeheereenheid Fryslân
Swichumerdyk 3, 9088 AP Wirdum
info@faunabeheereenheid.frl

Auteur: Peter de Vries
Uitgifte: 12 juli 2016

Inhoudsopgave

1	Aanvraag en verlening ontheffing	1
2	Uitgifte machtigingen.....	2
3	Uitvoering.....	4
4	Resultaten.....	5

1 Aanvraag en verlening ontheffing

Ontheffing 2015

Op 10 april 2015 is bij de provincie Fryslân een ontheffingaanvraag ingediend voor het doden van vossen met gebruikmaking van geweer en kunstmatige lichtbronnen en voor het kunnen opsporen van verweerde jonge vossen met aardhonden.

De aanvraag is ingediend voor de werkgebieden van drie Agrarische Natuur Verenigingen (ANV's), te weten: Bosk en Greide, Skrizekrite Idzegea en Noardlike Fryske Wâlden. De ontheffing dient om weidevogels en andere grondbroeders beter te kunnen beschermen binnen de delen van de werkgebieden die als weidevogelkansgebied zijn benoemd.

De noodzakelijkheid van aanvullende bestrijdingsmogelijkheden voor de vos is voor elk van de werkgebieden onderbouwd met een predatiebeheerplan dat door de Provincie is goedgekeurd. In samenhang met het Faunabeheerplan 2014-2019 is daarmee voldaan aan de voorwaarden om op basis van de Weidevogelnota 2014-2020 van de provincie Fryslân ontheffing voor aanvullende bestrijdingsmogelijkheden voor de vos te verkrijgen. De Provincie heeft daarom op 6 juli 2015 de aangevraagde ontheffing tot en met 31 december 2019 verleend (Frl 68.003.2015):

- voor de gedeelten van de werkgebieden van de ANV's Bosk en Greide, Skrizekrite Idzegea en Noardlike Fryske Wâlden die binnen de weidevogelkansgebieden vallen;
- voor de periode van 1 februari tot 1 juni.

Aanvullende ontheffingen 2016

De wenselijkheid om te komen tot aanvullende bestrijdingsmogelijkheden voor de vos ter bescherming van weidevogels en andere grondbroeders werd op meer plekken in Fryslân gevoeld. In het najaar van 2015 is daarom door een groot aantal andere ANV's eveneens gewerkt aan predatiebeheerplannen ter onderbouwing van een ontheffingaanvraag. Daarvoor hebben de ANV's samengewerkt in vijf collectieven, te weten: ELAN, It Lege Midden, Súdwestkust, Waadrâne en Westergoa.

De door deze collectieven ingediende predatiebeheerplannen zijn door de Provincie getoetst aan het Protocol Predatiebeheer bij Weidevogels en goed bevonden waarna op 8 maart ook voor de gedeelten van de werkgebieden van deze vijf collectieven die binnen de weidevogelkansgebieden vallen, ontheffingen zijn verleend voor de periode van 1 februari tot 1 juni 2016. Dit betreft:

Ontheffing Vos met kunstlicht – ELAN

Ontheffing Vos met kunstlicht – It Lege Midden

Ontheffing Vos met kunstlicht – Súdwestkust

Ontheffing Vos met kunstlicht – Waadrâne

Ontheffing Vos met kunstlicht – Westergo

De vijf ontheffingen zijn opengesteld vanaf 14 maart (tot 1 juni). De (oorspronkelijke) ontheffing Vos met kunstlicht is in werking gebleven voor het werkgebied van Noardlike Fryske Wâlden. In overleg met de gemachtigde jagers in Bosk en Greide en Skrizekrite Idzegea zijn deze machtigingen per 14 maart ingetrokken (geschorst) en vervangen door machtigingen voor de ontheffing Westergo waarbinnen ook de werkgebieden Bosk en Greide en Skrizekrite Idzegea vallen.

2 Uitgifte machtigingen

De verantwoordelijkheid voor de uitgifte van machtigingen voor het gebruik van de ontheffing berustte bij de Stichting Faunabeheereenheid Fryslân. Zij kon de bevoegdheid desgewenst overdragen aan een andere partij. Met betrekking tot de ontheffingen Vos met kunstlicht is dat niet gebeurd.

Overwegingen voor de machtigingverlening waren:

- het bejagen bij nacht vraagt meer ervaring en nog grotere zorgvuldigheid dan bejagen overdag;
- het bejagen van de vos ten behoeve van weidevogelbeheer vraagt kennis van en betrokkenheid bij dit weidevogelbeheer;

Beide overwegingen waren aanleiding om slechts aan een beperkte groep ervaren en nauw betrokken jachtaktehouders een machtiging te verstrekken. Vanwege de beperkte omvang van deze groep moesten de gemachtigde jachtaktehouders wel een goede gebiedskennis hebben om ook buiten het eigen jachtveld en bij nacht overal goed te kunnen opereren. In samenspraak tussen FBE, collectieven en WBE's is daarom besloten dat de FBE slechts op naam gestelde machtigingen zou verstrekken aan jachtaktehouders die door de collectieven en WBE's gezamenlijk zouden worden voorgedragen. Deze machtiging was alleen geldig voor zover het ontheffingsgebied binnen dat van het betreffende collectief en binnen dat van de eigen WBE van de jachtaktehouder lag.

Dit had als consequenties:

- dat de collectieven te maken hadden met verschillende groepjes jachtaktehouders die namens 'hun' WBE de bejaging in het totale werkgebied verzorgden;
- dat de WBE's soms voor verschillende collectieven verschillende groepjes jachtaktehouders moesten voordragen;
- dat jachtaktehouders soms werden gemachtigd voor slechts een deel van de eigen WBE (wanneer deze binnen de werkgebieden van meer collectieven viel) of meerdere machtigingen moesten hebben.

Dit heeft niet tot grote problemen geleid. Desalniettemin kan het laten samenvallen van grenzen van collectieven met de grenzen van WBE's overleg en procedures eenvoudiger maken. Dit geldt in het bijzonder wanneer zou worden overwogen om in volgende jaren de machtigingverlening via een algemene machtiging door de WBE te laten lopen.

Een overzicht van uitgegeven machtigingen per collectief en per WBE is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 geeft aan dat in totaal 145 machtigingen zijn verstrekt. Feitelijk betrof dit 142 machtigingen maar waren drie machtiginghouders werkzaam in twee verschillende wbe's. Zij hadden daardoor geen afzonderlijke machtigingen nodig om, binnen het werkgebied van hetzelfde collectief, ook in de andere WBE te kunnen bejagen. Ook dát was immers een 'eigen' WBE.

Uit tabel 1 kan worden afgeleid dat er 4 tot 9 jachtaktehouders per WBE zijn gemachtigd met een gemiddelde van 7 machtiginghouders per WBE. Er zijn geen voordrachten geweigerd. Wel is enkele keren aanvankelijk op persoonlijke titel een aanvraag gedaan maar deze zijn uiteindelijk allemaal via de collectieven en WBE's verwerkt.

Met name in het gebied van ELAN, in mindere mate van It Lege Midden verkeerden een aantal WBE's en veel uitvoerders lange tijd in de veronderstelling dat de grootte van het ontheffingsgebied voor hen niet interessant was. Een groot aantal betrokkenen was hier in het voortraject teleurgesteld geraakt, en hebben het proces daarom later niet meer goed gevolgd. Toen uiteindelijk toch de

ontheffing tot stand kwam, hadden zij een informatie achterstand en vaak een verkeerde perceptie van de mogelijkheden.

Tabel 1: Uitgegeven machtigingen

WBE	ELAN	It Lege Midden	Noardlike Fryske Wâlden	Súdwest-kust	Waad-râne	Wester-go	Totaal
Alde Slachte						1	1
De Alde Slachte						1	1
De Dongeradielen					8		8
De Lauwers			15				15
De Lytse Súdwesthoeke				11			11
De Marne						4	4
De Marren				6		13	19
De Middelsee		3				3	6
De Veenpolders	4						4
Drachten e.o.			7				7
It Bûtenfjild			8				8
Jagersvereniging Gaasterlân e.o.						7	7
Kuinder & Linde	3						3
Midden Opsterland	6						6
Om de Terpen					9		9
Skarsterlân e.o.		5				4	9
Tsjonger en Alddijp	5						5
Tusken Waed en Sted						2	2
Tytsjerksteradiel-Súd			4				4
Utingeradeel		8	3				11
Zuid Oost Hoek	5						5
Totaal	23	16	37	17	17	35	145

3 Uitvoering

Kaart

In het begin speelden er twee problemen:

1. Uitvoerders zijn gewend aan een kaart van het machtigingsgebied op de machtiging. Ze moesten er erg aan wennen dat ze zelf moesten uitzoeken waar zij gemachtigd waren. T.w. in de overlap van het ontheffingsgebied en de eigen WBE.
2. Dit was met name in het begin lastig omdat er toen alleen nog maar een aan de ontheffing toegevoegd kaartje beschikbaar was met een handmatig aangegeven begrenzing van het ontheffingsgebied.

Toen later de digitale kaart beschikbaar kwam verviel het tweede probleem en waren de uitvoerders redelijk gewend aan het eerste probleem. Er kwamen later in ieder geval niet veel opmerkingen meer over.

De informatie over de beschikbaarheid van de digitale kaart kwam laat. Aanvankelijk werd ook verwezen naar de kaart op de website van de FBE maar deze miste de mogelijkheid om te kunnen inzoomen. Toen dit eenmaal duidelijk was, is steeds verwezen naar de website van de Provincie waarmee ook dit probleem was verholpen. Althans ook hierover kwamen later geen opmerkingen meer.

De digitale kaart miste een legenda. Daardoor was er onduidelijkheid over wat nu precies het ontheffingsgebied was. Dat werd mede gevoed doordat bij ver inzoomen er nog een tweede kaartlaag met groene arcering zichtbaar werd. Deze bleken later de zogenaamde 'parels' te zijn waarop het ontheffingsgebied weliswaar mede was gebaseerd maar die in de feitelijke ontheffing (verder) geen rol spelen.

Overige opmerkingen uit het veld

Er waren veel opmerkingen, met name vanuit de Zuidoosthoek, dat het ontheffingsgebied te klein is in relatie tot de actieradius van de vos.

Vaak ook werd de wens geuit om ook marters te mogen bejagen en de vangkooi te mogen inzetten voor kraaien.

Veel jagers zouden liever vroeger in het seizoen al willen kunnen bejagen, bijvoorbeeld al vanaf 1 november. Er zou dan ook minder druk zijn om te moeten bejagen in de periode waarin mogelijk jonge vossen worden verzorgd.

4 Resultaten

Het gerealiseerde afschot van vossen op basis van de verleende ontheffingen is vermeld in tabel 2. Tevens zijn hierin de aantallen vermeld die (overdag) zijn geschoten onder de landelijke vrijstelling.

Tabel 2: Gerealiseerd afschot per week (periode 1 januari tot 28 juni 2016)

Week	ELAN	It Lege Midden	Noardlike Fryske Wâlden	Súdwest-kust	Waad-râne	Wester-go	Landelijke vrijstelling (overdag)	Totaal
0							3	3
1							6	6
2							16	16
3							1	1
4							8	8
5			4				3	7
6			8			1	3	12
7			8				4	12
8			4				1	5
9			3			1	3	7
10			5			2	5	12
11	1		1	4		1	25	32
12		1		2			4	7
13			0	2		2	2	6
14	4		4	1	1		6	16
15		1	2		2		4	9
16				2		3	11	16
17	5	3	3	4			9	24
18	2		2		1	1	7	13
19	13		2	4	1	3	2	25
20	1	1	2	1	2	1	2	10
21	6	3	1	1	1		8	20
22	2	2	4			2	6	16
23							19	19
24							23	23
25							7	7
26							1	1
	34	11	53	21	8	17	189	333

Tabel 2 toont de geschoten aantallen per ontheffing/vrijstelling en per week. Omdat de ontheffingen buiten de werkgebieden van Noardlike Fryske Wâlden, Bosk en Greide en Skrizekrite pas vanaf 14 maart opengesteld waren, is buiten deze gebieden de machtigingverlening en het afschot pas vanaf week 11 op gang gekomen.

In totaal zijn in de periode van 1 januari tot 28 juni 2016 333 vossen geschoten. Daarvan zijn er 189 overdag geschoten onder de landelijke vrijstelling en 144 's nachts op basis van de verleende ontheffingen. Het laatste aantal is voor het grootste deel van het gebied gerealiseerd in de periode vanaf half maart tot eind mei en was bij een eerder tot stand komen van de ontheffingen ongetwijfeld groter geweest.

Het gerealiseerde afschot per ontheffing/vrijstelling en per WBE is vermeld in tabel 3.

Tabel 3: Gerealiseerd afschot per WBE (periode 1 januari tot 28 juni 2016)

WBE	ELAN	It Lege Midden	Noardlike Fryske Wâlden	Súdwestkust	Waadrâne	Westergoa	Vrijstelling	Totaal
Aengwirde-Schoterland							5	5
Beneden de Linde (FR)							20	20
De Dongeradielen					5		8	13
De Lauwers			4				25	29
De Lytse Súdwesthoeke				20			5	25
De Marne						2		2
De Marren				1		2	6	9
De Middelsee		3						3
De Veenpolders	3						4	7
Drachten e.o.			16				6	22
It Bûtenfjild			10				3	13
Jagersvereniging Gaasterlân e.o.						12	25	37
Kuinder en Linde	12						4	16
Midden-Opsterland							16	16
Om de Terpen					3		16	19
Skarsterlân e.o.		4				1	9	14
Tsjonger en Alddjip	12						8	20
Tytsjerksteradiel-Súd			22				8	30
Utingeradeel		4	1				19	24
Zuid Oost Hoek	7						2	9
	34	11	53	21	8	17	189	333

Tabel 4: Geregistreerde tijdsbesteding per wbe (periode 1 januari tot 28 juni 2016)

WBE	ELAN	It Lege Midden	Noardlike Fryske Wâlden	Súdwestkust	Waadrâne	Westergoa	Vrijstelling	Totaal
De Alde Slachte								0
De Dongeradielen					41			41
De Lauwers			6					6
De Lytse Súdwesthoeke				137				137
De Marne						27		27
De Marren				16		9	12	37
De Middelsee		18						18
De Veenpolders	20							20
Drachten e.o.			158					158
It Bûtenfjild			80					80
Jagersvereniging Gaasterlân e.o.						71		71
Kuinder & Linde	74							74
Midden Opsterland								0
Om de Terpen					9			9
Polder De Bird			2					2
Skarsterlân e.o.		14				12		26
Tsjonger en Alddjip	63							63
Tusken Waed en Sted								0
Tytsjerksteradiel-Súd			123					123
Utingeradeel		16	4					20
Zuid Oost Hoek	14							14
Totaal geregistreerd	171	48	373	153	50	119	12	925
Tijdsduur geregistreerd	100%	90%	89%	89%	86%	82%	2%	
Uren op vrijstelling (onnauwkl!)							472	472
Uren op ontheffingen kunstlicht	171	53	419	173	59	144		1.018
Totaal uren								1.490

In tabel 4 zijn de uren vermeld die aan het bejagen van de vos overdag (vrijstelling) en 's nachts (ontheffingen) zijn besteed. De urenregistratie bij afschot op vrijstelling is minimaal. De totale tijdbesteding ten behoeve van het afschot van vossen overdag is dan ook slechts een zeer grove, sterk geëxtrapoleerde schatting.

In de vermelde uren is ook het aantal jagers meegenomen dat aan de bejaagactie heeft deelgenomen. Binnen de werkgebieden van de collectieven ELAN, It Lege Midden en Noardlike Fryske Wâlden waren gemiddeld tussen 1 en 2 jagers per (nachtelijke) bejaagactie betrokken. In de overige werkgebieden waren dit 2 à 3 jagers.

Gecorrigeerd voor de niet-geregistreerde tijdsduur van – verder wel geregistreerde – bejaagacties, zijn in het 1e halfjaar van 2016 in Fryslân circa 1.500 uren besteed aan het bejagen van de vos. Daarvan heeft ruim tweederde op basis van de ontheffingen voor kunstlicht in de nachtelijke uren plaatsgevonden.

Er is geen melding gemaakt van het gebruik van aardhonden om mogelijk achtergebleven jonge vossen op te sporen waarvan de moervos is geschoten.